

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja ces. kr. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 2 kroni.

Udje dobé list zastoj.

Vsebina: Subvencijski ovni. — Razglas. — Statistika planš kot podlaga varstvena in pospeševalne politike našega planšarstva. — Iz razprav osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe za Štajersko. — Gospodarske drobtine. — Perutninarski list: Potovalna predavanja o perutninarstvu na Srednjem in Spodnjem Štajerskem. — Zbiranje podružnic in krajinah društev. — Iz podružnic in krajinah društev. — Zadruga: Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Izjava. — Vposlano. — Poročila. — Oznanila.

Subvencijski ovni

koroškega seeländerskega plemena se bodo, kolikor bodo dopuščala sredstva, oddajali ovcerejem po goratih krajih, če nam vpošljejo 20 K.

Za malo odškodnino se morajo oddajati tudi sosednjim ovčarjem za plemenjenje.

Odpošiljali se bodo najbrže v aprilu in maju in naročnik mora plačati naročnino iz Solčave, postaja Železna Kaplja.

V Gradcu, 30. januarja 1909.

Od osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem. 60—3

Razglas.

61—2

Vsled poročila in predloga odseka za rastlinorejo je sklenil osrednji odbor v svoji seji 10. novembra 1908, da bo od visokega c. kr. poljedelskega ministrstva za povzdigo pridelovanja semenja in krme za leto 1908. podeljeno podporo porabil na ta način, da bo povrnil posestnikom, ki hočejo napraviti nove travnike in pašnike ali stare s posejanjem pomladiti, največ polovico stroškov za nakup travine mešanice.

Ker je subvencija omejena, število podružnic pa zelo veliko, se za letos lahko da v vsaki podružnici le po enem posestniku za 2 orala podpora, t. j. posestnik mora prevzeti drugo polovico semenske mešanice za 2 orala v znesku 40 do 50 K na svoje lastne stroške.

Prošnje za podporo s podatki o kakovosti zemlje (je-li peščena, ilovnata, glinasta, apnena, suha ali mokra) in o legi zemljišča (je-li ravno ali strmo) se morajo poslati potom podružničnih načelstev najpozneje do 15. februarja t. l. osrednjemu odboru c. kr. štajerske kmetijske drusbe. Od osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe.

Statistika planš

kod podlaga varstvene in pospeševalne politike našega planšarstva.

Dr. Otto Wittschieben.

Vedno bolj glasen in odločen postaja klic po statističnem zapisku naših planš, tako da se zdi potrebno, da se s tem tako zelo važnim vprašanjem pečamo tudi na tem mestu. Kakor vsakdo ve, je akcija za povzdigo našega planšarstva in sploh vsa današnja planšarska politika plod še le najnovejšega časa. Ne le merodajni činitelji, ampak tudi postavodajne korporacije in c. kr. poljedelsko ministrstvo

je vendar spoznalo, da je planšarstvo neobhodno potrebna podlaga za obstanek kmetskega stanu, s katerim je v ozki zvezi tudi vprašanje obstanka države.

Na Štajerskem se je gibanje za povzdigo domačega planšarstva začelo razmeroma pozno, zato pa tem bolj odločno in smotrno. Uveljavlja se deloma v spremenjenem načinu gospodarjenja (prehod od sadežnega pridelovanja k živinoreji in pridelovanju krme), v veliki meri pa ga je povzročilo izdatno sodelovanje države, dežele in gospodarskih društev. Vse to stremljenje se je kazalo pred vsem v ustanavljanju učnih zavodov (deželna šola za planšarstvo Grabnerhof pri Admontu, učna in poskusna postaja za planšarstvo na višjem učilišču za logarstvo v avstrijskih alpskih deželah), v prirejanju planšarskih potovalnih tečajev in poučnih potovanj, v pospeševanju planšarske prometne tehnike s subvencijami za izboljšavo planš, pred vsem pa v tem, da se je ustvarila posebna strokovna literatura, ki se peča s planšarstvom, katero se je prej dolga leta popolnoma preziralo in zanemarjalo.

V najnovejšem času se je pri rešitvi tega vprašanja storil velik korak naprej, ker je tudi deželna postavodaja posegla umes in ustvarila vendar enkrat one legislativne podlage, ki so bile za varstvo našega planšarstva neobhodno potrebne. V štajerskem deželnem zboru so se v sredi meseca oktobra pretečenega leta sprejele tri postave, izmed katerih obravnava prva varstvo planš in pospeševanje planšarstva, druga novo uredbo, oziroma odkup logarskih in pašnih služnosti in tretja agrarne operacije pridelitvi in regulaciji. Vse tri postave so v neki notranji zvezi in kažejo izrazit namen, da bi ustvarile štajerskemu planšarstvu dovolj močno oporo, da bi v pospeševanje planšarstva izrabile vse ugodnosti. Po večini so te postave narejene na podlagi dotičnih vladnih predlog in bodo zato kmalu dobile cesarjevo sankcijo. Besedilo postave vsega pretežno temeljne predpise o pravnih razmerah, ki bodo veljale v bodočnosti in novo uvedene odredbe. Meritorične določbe o tej postavi bo prinesla izvršitvena odredba, ki jo mora izdelati c. kr. poljedelsko ministrstvo.

Iz vsega tega se vidi, da se pota, po katerih se naj naše planšarstvo lepo razvija, vedno bolj gladijo, posebno pa, da se bo z navedenimi tremi postavami začela nova doba naše planarske politike, čije sa dove bomo uživali že čez 10 let.

Ravno Štajerska pa je tudi v drugem oziru posebno v to določena, da vodi v tej stvari ostale avstrijske kronovine. Ne le, da imajo naše planše 139.000 ha površine, glede kakovosti lahko uspešno tekmujejo tudi z najboljšimi švicarskimi planšami. V glavnem bi sploh torej samo za to, da se te naravne ugodnosti gospodarsko primerno izrabijo, da bi se na ta način tudi na Štajerskem vzgojilo tako lepo govedo kakor v Švici.

Veliko prednost za pravilno presojanje vsega položaja in za spoznanje tega, kar je potrebno in kje se mora z delom začeti, bi bili zanesljivi podatki o površini, stanju, legi, gospodarstvu -i t. d. posameznih planš. Ti podatki bi morali biti objektivni in vendar natančni. Danes imamo sicer nekaj, a ne zanesljivega in temeljnega gradiva, na katero bi se lahko oprla smotrna, podrobna varstvena in pospeševalna politika. Danes ne moremo niti s sigurnostjo reči, ali znaša površina naših planš res 139.000 ha, kajti ta številka je samo vsota iz podatkov katastralne revizije iz leta 1906. in obsega vse v zemljiškodavnem katastru izkazane „planinske paše“, ki se ne rabijo kot paše. V resnici se je mnogo takih planš v tem času pogozdilo, dočim se je mnogo gozdnih paš spremenilo v planše a tista zemlja je v davčnem katastru še vedno označena kot gozd. Kar je v katastru opisano, se ne strinja z dejanskim položajem a se natanko in vedno tudi ne more strinjati.

Sedaj nastane vprašanje: „Če ne poznamo niti najpotrebnejšega, to je površino rabljenih planš, kako je še le naše znanje in sodba o vseh s planšarstvom zvezanih posestnih, pravnih, rabnih in upravnih razmerah, ki temelje navadno na prastarih podgobah in ki so med seboj zelo različne in ne le strašno komplicirane?“ Ravno obsežno postavodajno delo našega deželnega zbora, ki se je pečalo s planšarstvom, zahteva nujno, da se dožene sedanje stanje, da dobimo tako nekako navodilo za bodoče delovanje na tem polju. Kajti za vsako varstveno in

pospeševalno politiko je nujno potrebno, da poznamo pred vsem gospodarsko vrednost objektov in kjer hočemo kaj popravljati, moramo vendar pred vsem vedeti, kaj je popravila potrebno.

Besede, s katerimi je začel Schatzmann v šestdesetih letih prvo statistiko švicarskih planš, veljajo v polnem obsegu se danes: „Nihče ne dvomi, da leži v naših planšah doberšen del našega narodnega premoženja; a vse to se do danes samo sluti; resnico bomo vedeli še le tedaj, ko bomo imeli črno na belem račun v dognanih številkah pred seboj“.

Potrebo statističnega zapisa so spoznala in priznala ne le naša velika merodajna upravna oblastva, ampak tudi gospodarski strokovni krogi. Tudi postava, sprejeta od štajerskega deželnega odbora, opozarja jasno na to, a vsaj med vrstami se da dovolj razločno brati, da se je mislilo na možnost takih pozvedovanj. § 9 te postave določa pisanje „planšarskih knjig“, ki se naj vedejo „zaradi pregleda o stanju in obratu vseh v deželi obstajajočih planš pri vsaki politični oblasti“. S tem je jasno povedano, da znajo postavodajavci ceniti vrednost zanesljive in pregledne zbirke vseh podatkov, ki zadevajo naše planšarstvo. O notranji uredbi teh knjig se bo že govorilo v izvršitveni odredbi. Knjige so mišljene na ta način, da dobi vsaka planša svoj poseben list, na katerem so zapisane topografske, gospodarske in pravne razmere planše, če treba tudi z dodanimi kartami.

V glavnem bo šlo za to, da se najde primerna sreda med prevelikimi in premalimi zapiski. Zato bo dobro za začetek, če se pri narejanju planšarskih knjig celo poizvedovanje ne onemogočuje z neskončnimi vprašalnimi polami, ampak da se zbere samo ono gradivo, ki se brez prevelikih težkoč lahko sigurno dobi in ki je za namen teh knjig neobhodno potrebno. Za tako ravnanje ne govore samo temelji statistične tehnike, ampak tudi dosedanje praktične skušnje. Koroška planšarska statistika hoče izvedeti preveč (njena vprašalna pola obsega nad 200 vprašanj), zato pa je rabila za svoje delo nad 20 let in še potem so bile številke nezanesljive. Solnograška je pred par meseci začela s statistiko planš in je že sedaj, da bi prišla prej in hitreje do zaželjenega smotra, prvotne vprašalne pole precej okrajšala.

Konferenca za deželno statistiko se je pečala tudi z vprašanjem statistike planš in je koncem oktobra v svoji 10. seji v Solnogradu sklenila, „da je takojšnja uvedba statistike planš kot podlaga za planšarske knjige z ozirom na izdatno varstvo planš nujno potrebna za smotrno pospeševanje planšarstva in da prosi zato c. kr. osrednjo statistično komisijo, naj pri c. kr. poljedelskem ministertvu dela na to, da bo poskrbljeno, da se bo po vseh deželah za planšarske knjige potrebno gradivo statistično obdelalo“. Pozvedovanje bi se torej naj vršilo na ta način, da bi se 1. s pomočjo vprašalnih pol nabrali zadostni podatki o vsaki posamezni planši in 2. da bi se na podlagi teh pol sestavile planšarske knjige. Nadalje statistično se lahko porabi o planšarskih knjigah nabrano gradivo, kakor ga hoče

imeti deželna konferenca, še le tedaj, ko bode delo, označeno v obeh gorenjih točkah, končano. To bi tudi zahtevalo, da se vsi podatki za celo kronovino znanstveno obdelajo in strnejo.

Torej ne le z ozirom na postavo za varstvo planš, ampak posebno z ozirom na končno ureditev naših planšarskih razmer in za pospeševanje akcije za povzdigo naše živinoreje in planšarstva je planšarska statistika, ki se naj kmalu začne in kakor hitromogoče dovrši, nujno potrebna, — saj je v neposredni zvezi z osnutki postave, ki jih je sprejel deželni zbor, postave o agrarnih operacijah in o novi regulaciji, oziroma odkupu logarskih in pašnih služnosti, ki se bodo ž njo zelo pospešile.

Kar zadeva izvedbo takega statističnega pozvedovanja, se mora sicer priznati, da bo treba premagati marsikako težkočo, ki je v zvezi s tvarino, ali pa izhaja iz dejstva, da nimamo o tem še skoro nikakih navodil in praktičnih izkušenj. Enake težkoče pa se najdejo pri vsakem prvokratnem poizvedovanju pri snovi, ki še ni preiskana. Da pa se bo stvar olajšala, treba poizvedovanje najprej zelo natanko izdelati, da bo potem, enkrat v teku, šlo lepo naprej.

Ravno na Štajerskem so za izvedbo takega poizvedovanja dani mnogo bolj ugodni pogoji ko po drugih kronovinah: 1. Štajerska razpolaga z izvrstnimi strokovnjaki na polju planšarstva (dr. Thallmayer, dr. Schuppli); 2. ima statističen deželen urad, ki je vodil že večkrat in s popolnim uspehom agrarnostatistične poizvedbe in ki ima na tem polju torej že nekaj vaje. Odbor, ki mu bo poverjena naloga, da izvrši pripravljala dela, bo torej na vsak način moral računati s tema dvema činiteljema; enemu bo moral prepustiti strokovnotehnično, drugemu jurističnometodiško stran tega dela. Naloga tega odbora bo, da bo določil kraj pozvedovanja, čas in zahtevane podatke, da bo predlagal pozvedovavce, določil način pozvedovanja i. t. d. ter predložil v podrobnostih izdelan delovni načrt deželnemu odboru v odobritev.

Kot temeljna načela za to pozvedovanje bi lahko priporočili:

1. Naj se ne dela samo z zemljiško knjigo in s podatki v zemljiškoposestnih polah, ampak naj se za določitev dejanskega položaja pritegne kolikor je mogoče izdatno, katastralna mapa in naj se naredijo črteži o vsaki planši, da se bo potem s pomočjo razdelbe parcel lahko vsaj približno dognala površina. Naj se tudi rabi moderen pripomoček, ki ga daje fotografija.

2. Poizvedovanja naj se vrše na licu mesta s pomočjo planšarskih odborov (prim. postavo za varstvo planš § 11) potem posebnih poizvedovalnih komisarjev. Če pa bi kaka centrala razpošiljala vprašalne pole, ki bi jih naj potem podružnice ali planšarski odbori izpolnili, bi bil uspeh takega ravnanja že v naprej zelo dvomljiv. Nobenega dvoma ni o tem, da gre poizvedovanje na licu mesta ne le hitreje, ampak da je tudi pravilneje, bolj objektivno in bolj popolno, kakor pa pri razpošiljanju vprašalnih pol, katerih usoda je popolnoma odvisna od osebne marljivosti in inteligence od-

bornika, kateremu se je poverila izpolnitev.

Kar zadeva gmotno pokritje takega pozvedovanja, prideta pri tem, kakor pri vsakem enakem pozvedovanju, pravzaprav le dve postavki v vpoštev: plača poizvedovalnim komisarjem in stroški za potrebne tiskovine. Po skušnjah, ki so se naredile pri takih pozvedovanjih, bi znašali stroški za tako pozvedovanje okoli 5000 do 6000 K. Pri tem pa se mora pomisliti, da bo c. kr. poljedelsko ministertvo prevzelo velik del teh stroškov.

Na tem mestu hočemo izreči upanje, da bo tudi štajerska dežela sledila na tem polju vzgledu solnograške in se oprijela te stvari. Od žive moči dognanih števil ne bo imela koristi le socialno-politična veda in uradna praksa — koristile bodo in sicer kot najboljše in odločno pospeševalno sredstvo, pred vsem planiskim kmetovavcem in tako vsemu planiskemu prebivavstvu.

Iz razprav osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem.

Seja dne 15. decembra 1908. Začetek ob 10. uri predpoldne.

Navzoči so sledeči gospodje: Predsednik ekscelenca Edmund grof Attems, oba podpredsednika Henrik vitez pl. Plessing in Roman Neuper, zastopnik visokega deželnega odbora Franc grof Attems, 20 članov O. O. in glavni tajnik Juvan kot zapisnikar.

Predsednik pozdravi navzoče in naznani, da so svoje odsotnost od današnje seje opravičili sledeči gospodje člani O. O.: prelat F. S. Bauer, Andrej Burger, dr. Edvard Hotter, Jožef Lenko, ekscelenca dr. Janez grof Meran, Jožef Mursa in Karl Zettler. Zapisnik o 719. seji O. O. kroži v vpogled in nato se preide na dnevni red. Najprej se določi dnevni red za prihodnji občni zbor kmetijske družbe, ki se bo vršil 17. in 18. marca in se sklene naprositi visoki deželni odbor, da dá v ta namen v uporabo dvorano deželnega dvorca.

Poročila in predlogi odseka za živinorejo in mlekarstvo se vzamejo na znanje.

Gornještajerske podružnice predlagajo, naj blagovoli O. O. z ozirom na veliko narodnogospodarsko vrednost primernih hlevov in pravih gnojšč izposlovati, da se naj danes popolnoma nezadostna subvencija za hlevske stavbe samo na Gornjem Štajerskem zviša na 10.000 K.

Podružnica v Judenburgu pravi, da so podpore za hlevske stavbe in gnojšča premale in predlaga, naj se dela na to, da bo dal visoki deželni odbor za to znesek 15.000 K.

Dodaten predlog poslanca pl. Pantza. O. O. odbor se naj obrne na deželni odbor, naj ukine sklep deželnega zbora, da daje podpore za stavljenje hlevov deželni zbor. Poroča član O. O. Riemelmoser. Da se izpolnijo želje, ki so izražene v teh predlogih, predlaga poročevavec sledeče: 1. O. O. naj naprosi deželni odbor, da naj zviša vsakoletno podporo za hlevske stavbe na 15.000 K. 2. O. O. priporoča deželnemu odboru, naj

upošteva dodaten predlog viteza Pantza in uredi razdeljevanje podpor v bodoče tako, da se bo obdarovalo manj prošnikov, a ti z večimi zneski. 3. Visoki deželni odbor se naprosi, naj pošlje O. O. navodilo o stavljenju hlevov, da izreče o njem svoje mnenje. Predlog se sprejme.

Nemški deželni kulturni svet za kraljevino Češko v Pragi vabi družbo, da se pridruži njegovi prošnji zoper obdačevanje kmetijskih društev za zavarovanje živine. Poročevavec glavni tajnik Juvan priporoča, naj se sprejmejo predlogi živinorejskega odseka, da se naj O. O. pridruži tej peticiji in naj z enakimi prošnjami pri ministrstvu poljedelstva in financ dela zoper to in naj naprosi agrarne zveze v državnem zboru, da podpirajo to prošnjo pri visoki vladi. Predlog se sprejme.

Z ozirom na pomanjkanje krme se sklone dati okrajnemu odboru v Radgoni za 17 subvencijskih bikov izjemoma iz zneska za nakup subvencijskih bikov prispevek za krmo po 50 K, skupno torej 850 K.

V odsotnosti zapisnikarja se sklepa potem o poročilu in o predlogu odseka izvršilo družbinih stvari in sicer a) o penzijskem zavarovanju družbinih uradnikov. Poročevavec član O. O. Rihard Klammer opozarja na postavo o penzijskem zavarovanju zasebnih uradnikov z dne 16. decembra 1906, ki daje družbi dolžnost, da poskrbi z zavarovanjem za starost in onemoglost uradnikov in kontoristinj, ki so v določeni starosti. Poročevavec poda natančno poročilo o raznih premijah in rentah in predlaga: 1. O. O. sklone predlagati 86. občnemu zboru, da naj uredi pri penzijskem društvu nemških hranilnic Avstrije starostno in onemoglostno zavarovanje na ta način, da bodo vsi zavarovanci po preteku 35., oziroma 40letne službene dobe lahko penzionirani s popolno plačo. 2. Prezidiju se daje oblast, da od 1. januarja 1909 do sklepa 86. občnega zbora pošilja omenjene zneske omenjenemu društvu. 3. Knjigovodji gospodu Walcherju se podeli za izdeljavo predloge o starostnem in onemoglostnem zavarovanju družbinih uradnikov in kontoristinj nagrada v znesku 300 (tristo) K. Predlogi se sprejmejo.

Glavni tajnik Juvan pride zopet k seji in prevzame posel zapisnikarja.

Izdaja družbinega glasila kot tednik. Poročevavec član O. O. gospod Rihard Klammer poroča, da visoki deželni odbor ne more več zvišati subvencije za izdajanje družbinega glasila, da pa je naprosil visoko c. kr. poljedelsko ministrstvo, naj da enako visoko podporo za to, kakor jo daje dežela. Ker je vlada to prošnjo z odlokom z dne 13. novembra, št. 2/445/5 odklonila in bi znašal nepokrit primankljaj pri tedenski izdaji 16.178 K, ne more O. O. izpolniti želje občnega zbora in izdajati list že od 1. januarja 1909 kot tednik. 86. občnemu zboru kmetijske družbe se naj o tem poroča in zajedno stavi predlog, naj se doneski članov od 1. januarja 1910 naprej zvišajo za 1 K. Če bi se ta zvišana članarina rabila samo za to, bi list

z novim letom 1910. lahko začel izhajati kot tednik. Na drugi strani se naj Zvezi gospodarskih zadrug naznani, da O. O. zaradi pomankanja sredstev ne more več od 1. januarja 1909 naprej plačevati tiska zadružnega lista in da ga mora torej Zveza prevzeti na svoj račun. Se sprejme.

c) Sklepanje o izvršitvi predlogov podružnic Št. Jurij ob juž. žel., Rogaška Slatina, Šmarjeta na Dravskem polju in Robičevega spremenjevalnega predloga, naj se pri družbi nastavi obeh deželnih jezikov zmožen strokovnjak za podporo in zastopanje glavnega tajnika. Poročevavec član O. O. gospod Robič utemeljuje ta predlog z ozirom na veliko razsežnost družbe in njenega delokroga. Neprestana zveza centrale s podružnicami, ki se od glavnega tajnika nikakor več ne more zahtevati, pa je potrebna in na drugi strani zahtevajo vedno večji družbini posli, da se število družbinih uradnikov pomnoži. Ker poljedelsko ministrstvo ne more zvišati podpore za družbine upravne stroške, se za sedaj taka pomožna moč ne more nastaviti. Odsek pa je priporočal družbinemu osrednjemu odboru sledeče predloge: 1. O. O. naj navede vse tehtne vzroke in zopet prosi pri poljedelskem ministrstvu, da blagovoli dati sredstva za pomnožno moč glavnemu tajniku. 2. O. O. naj postavi za to pomožno osebo že v proračun za leto 1909. plačo 9. činovnega razreda. Predlogi se sprejmejo.

Predlog podružnice Sevnica, d) glede izposlovanja poštnine prostega prometa v občevanju z uradi in podružnicami. Poroča glavni tajnik. Z ozirom na to, da ni mogoče za ta sklep občnega zbora izposlovati veljave, ker je občevanje centrale z uradi že poštnine prosto in ker se poštnina za določene svrhe že zaračuna v dotične subvencije, predlaga pripravljen odbor, naj se ta sklep ne izvrši. Sprejeto.

Sprejme se nadalje predlog podružnice za Graško okolico, da se naj v bodoče postopa bolj strogo pri odlikovanju zaslužnih družbinih članov, kar se je letos itak že godilo.

g) Predlog podružnic Gradec okolica, Studenice in Št. Ilj v Slov. Gor., glede vsakoletnega prirejanja strokovnih izletov po deželi in izven nje. Poročevavec član O. O. Czeicke utemeljuje in priporoča sledeče predloge: 1. Vsako leto se naj prirejajo pod strokovnjaškim vodstvom ekskurzije v deželne zavode in zasebna posestva z izbornim gospodarstvom, za to se naj dajejo manj premožnim gospodarjem potovalne štipendije, v kolikor dovoljujejo sredstva; ta potovanja naj trajajo 8 dni in število udeležencev naj znaša 25. 2. Za teoretično bolj izobražene kmetovavce se naj prirejajo potovanja izven dežele; za to se naj dajejo manj premožnim podpore. Predlogi se sprejmejo.

Sadjerejsko društvo cesarjevič Rudolfa v Št. Juriju ob juž. žel. prosi, da se sprejme v družbo. Poročevavec član O. O. gospod Robič

utemeljuje in priporoča sledeči predlog odseka: O. O. naj svetuje omenjenemu društvu, da se z ozirom na to, da obstoja v Št. Jurju ob juž. žel. kmetijska podružnica, razpusti. Predlog se sprejme.

Poročilo in predlog perutnino-rejskega odseka. Poročevavec član O. O. baron Ecker prosi, naj se naknadno odobri razdelitev štajerske perutnine, ki se je izvršila na ta način, da se je oddalo 530 komadov staroštajerskih, 417 sulmodolskih in 94 celjskih kokošij, skupno torej 1041 komadov. Za nakup in stroške pri razpošiljanju se je izdalo: pri sulmodolskih 3175 K 80 v, pri staroštajerskih 3523 K 37 v, pri celjskih 680 K 05 v, skupno torej 7379 K 22 v. Sedaj še manjka poročilo o razdelitvi plemenske perutnine gornještajerskega perutninarskega društva v Ljubnem. V proračunu je bilo določenih za podporo perutnine 8000 K. Se vzame z odobravanjem na znanje.

Na predlog poročevalca sklone O. O., da bo nakupil nadaljnih 3.000 knjižic Armina Arbeiterja po 7 v o uspešni perutninoreji in jih razdelil članom podružnic. Ker je še mnogo dobre plemenske perutnine na razpolago za nizko ceno, bodo je v kratkem potovalni učitelji in družbino tajništvo nakupili še več in jo proti reverzu razdelili med one podružnice, ki pri razdeljevanju v jeseni niso nič dobile.

Vojaške dobave. O tem poroča član O. O. dr. E. Klusemann in omeni vse odredbe vojaškega erarja v pretečenem letu, s katerimi bi se naj olajšale direktne vojaške dobave. Nato predlaga sledeče: 1. O. O. c. kr. štajerske kmetijske družbe jemlje z zadovoljstvom naznanje odloke c. kr. poljedelskega ministrstva, ki jih je c. kr. namestnija razglasila v zadevi dobav za c. in kr. vojsko in c. kr. deželno brambo, ker varujejo koristi kmetovavcev. 2. O. O. blagovoli skleniti, da se naj podružnice in druga kmetijska društva opozorijo na te olajšave pri zgore omenjenih dobavah. Dokler ni v tej stvari izkušenj, naj se podružnice ne spuščajo v dolgoročne obveznosti za dobavo, ampak se naj omejijo na takojšnjo prodajo ali pa na dobavo za deželno brambo, pri kateri se temeljne cene uredijo vsak mesec. 3. O. O. naj blagovoli skleniti, da se posluži ponudbe c. kr. poljedelskega ministrstva in odpošlje v stvareh vojaške intendance popolnoma izvedenega strokovnjaka na pogovor, ki se bo vršil sporazumno z zvezo gospodarskih zadrug. 4. O. O. c. kr. kmetijske družbe naj vpraša c. kr. vojaško intendanco, zakaj se je zastopniku c. kr. kmetijske družbe pri ponudnih pogajanjih 5. septembra 1908 reklo, naj si ne dela nobenih notic in naj molči o pogajanju in njegovih rezultatih. Zastopnik visokega deželnega odbora Franc grof Attems govori o težkočah pri arondacijskem postopanju, ki je na vsak način potrebno reforme, ker je sicer dobava za kmete in zadruga še vedno takorekoč nemogoča in izjavi, da bo to stvar zasledoval še dalje. Nato se predlogi poročevalca sprejmejo.

Predlog podružnice Kaindorf na 85. občnem zboru. Prošnje za drenažo se naj kakor hitro je mogoče rešijo.

Tudi se naj prirede pri posameznih podružnicah tečajji, tako, da bo dovolj ljudi, ki bodo znali ravnati z drenaženjem. Poročevavec član O. O. gospod Stocker. Poročevavec govori o plodnosnem vplivu kulturne tehnike na Štajerskem, opozarja na delo, ki ga je opravil na tem polju kulturnotehnični zavod deželnega odbora v zadnjih letih in na primerno uvedeno delitev dela, ki bo povzročila prihodnja leta gotovo še več prošelj za meliorizacije. Z ozirom na vse to priporoča sledeči predlog: Visoki deželni odbor se naprosi, naj se kulturnotehničen zavod z ozirom na vedno bolj naraščujoče zahteve, ki se stavijo vanj, razširi, naj se dosedanji drenažni tečajji za izobrazbo sposobnih drenažnih vzornih delavcev ohranijo in po možnosti prirejajo po različnih krajih dežele. Prisednik deželnega odbora Franc grof Attems se s predlogom strinja, da pa se izvede, je potrebno, da se državen donesek zviša in zato je želeli, da se vstavi v državni proračun za leto 1909 že primerno zvišan znesek. Predlog se sprejme.

Naznanila: Podpredsednik Neuper poroča o uspehih zadnje seje planšarskega odseka, pri kateri so vsi funkcionarji odložili svoja častna mesta. Povod temu je bila novo uvedena planšarska postava, s katero se odsek ni strinjal in zato se je obžalovalo, da se pri sestavljanju te postave ni nihče oziral nanj in da se ga ni vprašalo za svet. Odsek je lahko zlovoljen tudi zaradi tega, ker se je c. kr. poljedelsko ministrstvo manj oziralo na prošnje, ki jih je on vložil, ko pa na one, ki so bile vložene naravnost pri ministrstvu. Deželni odbornik Franc grof Attems govori o odredbah, ki se naj ukrenejo, dokler ne bo ustanovljen nov alpski svet in uveden planšarski inšpektorat za izvedbo raznih meliorizacijskih načrtov, kar je tem bolj potrebno, ker se bodo razmere uredile na novo šele v drugi polovici leta 1909. in je planšarski inšpektorat ponehal že z 31. decembrom 1908. Potrebno se mu zdi, da se naj v tem času ne sprejemajo nove prošnje, da pa naj dovoljene izdelke izplača osrednji odbor in pošlje ministrstvu tozadeven dopis. Če bi še bila potrebna posamezna poizvedovanja in pohodi, naj se obrne na deželni odbor, ki bo v to svrhu odposlal kakega strokovnjaka. Poročevavec se strinja s temi nasveti in zato se sklone naprositi poljedelsko ministrstvo, da naj izplačuje osrednji odbor od odseka in osrednjega odbora preiskane in odobrene načrte. Zato se naprosi prezidij, naj revidira zapisnike odseka. — Član O. O. ravnatelj Göhlert poroča o uspehih v Grottenhofu prirejenih knjigovodskih tečajev in predlaga, naj se naprosi deželni odbor, da vstavi tudi za leto 1909. potrebno svoto za ta tečaj v račun. Predlog se sprejme.

Podružnici v Ormožu se da za prireditve vinskega sejma prispevek 100 K.

Predsednik določi prihodnjo sejo na 12. dan januarja 1909, proglasi zapisnik zadnje seje za odobren in zaključil sejo.

Gospodarske drobtine.

(Notranjec.)

Ako te je pičila čebela, osa ali kaka druga žuželka, odstrani najprej želo, nato

drgni dotično mesto močno z novo narezano čebulo. To sredstvo olajša bolečine in zabrani, da rana ne oteče.

Madeže črna tinte vbelem platnu očiščiš, če razgreješ nekoliko limoninega soka in namakaš v njem liso tako dolgo, dokler ne izgine popolnoma. Slednjič pa operi dotično tkanino v vreli vodi ali vrelem mleku.

Laneno olje z beljakovino pomešano je izvrstno sredstvo za opekline. Rana se namaže s peresom, potem, se nanjo položi platnen robec, katerega smo zmočili z vodo in dobro ovili.

Potovalna predavanja o perutninarstvu na Srednjem in Spodnjem Štajerskem. 15-4

Da se bodo potovalna predavanja o perutninarstvu vršila intenzivneje, se je osrednji odbor c. kr. kmetijske družbe v svoji seji 2. julija t. l. izrekel za predlog perutninarjskega odseka in naprosil gospode Armina Arbeiter, upravitelja deželne bolnice za umobolne v Feldhofu pri Gradcu, Otmarja Maldeghem graščaka v Falkenhofu pri Andritzu in Janeza Pechany, upravitelja deželno hiralnice v Schwanbergu, naj prirejajo na podlagi Arbeiterjeve knjižice, in na vsakokratno poziv načelstva kmetijske družbe po raznih krajih Srednje in Spodnje Štajerske potovalna predavanja o perutninarstvu.

Zato prosimo vse cenjene podružnice, naj nam blagovolijo naznaniti svoje želje, naj se ta ali oni teh gospodov k njim pošlje in predava o perutninarstvu.

Omenjamo še, da sta gospoda upravitelja Arbeiter in Pechany na razpolago le ob nedeljah in praznikih.

Zborovanja podružnic in krajnih društev.

= **Kozje.** Dne 7. februarja priredi kmetijska podružnica za kozjanski okraj svoj občni zbor ob 2. uri popoldne v prostorih gospoda F. Gučeka v Kozjem s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav; 2. pregled računov in delovanje v letu 1908.; 3. volitev tajnika in njega namestnika, ker je dosedanji odstopil; 4. sprejemanje novih udov; 5. vplačevanje letnine za 1909., oziroma zaostale letnine od prejšnjih let; 6. volitev odposlanca h glavni skupščini v Gradec; 7. razni pogovori in nasveti v kmetijskogospodarskih stvareh in predlogi; 8. sprejemanje naročil raznih kmetijskih potrebščin za to leto. Vsi člani in prijatelji te podružnice se uljudno vabijo, da se polnoštevilno udeležijo občnega zbora; druga vabila se ne bodo razpošiljala. Oni gospodi člani, ki bi bili slučajno udeležbe občnega zbora zadržani, in še letnine od prejšnjih let niso poravnali, se prosijo, da pošljejo vsaj do zborovanja, da se zamore račun glede izdatkov za list (Gospodarski Glasnik), ki ga isti prejema, urediti.

Anton Maček, načelnik.

= **Šmihel nad Mozirjem.** Kmetijska podružnica ima svoj občni zbor v nedeljo dne 21. februarja ob 1/2 9 uri predpoldne v šoli v Mozirju po sledečem v sporedu: 1. Pozdrav. 2. Predavanje gospoda potovalnega učitelja M. Jelovška. 3. Poročilo načelnika, blagajnika in tajnika, in izvolitev dveh pregledovalcev računa za leta 1908. 4. Volitev delegatov za glavno zborovanje c. kr. kmetijske družbe. 5. Vplačevanje udnine ter sprejemanje novih udov. 6. Naročevanje gospodarskih potrebščin. 7. Razni samostojni predlogi in nasveti. Vsi p. n. podružnični udi, kakor tudi oni kmetovavci podružničnega obsega, kateri se zanimajo za stanovsko združenje ni za napredek v kmetijstvu, se vljudno vabijo k obilni udeležbi tega zborovanja.

= **Sv. Peter na Medvedovem selu.** Kmetijska podružnica Mestinje = Sv. Peter na Medv. selu priredi dne 9., 10. in 11. februarja pri Sv. Petru poučen tečaj. V torek 9. februarja ob 9. uri bo predaval pot. učitelj Jelovšek o živinoreji, popoldne ob 2. bo predavanje nadaljeval. V sredo ob 9. uri bo govoril vinarški inštruktor Štamberger o ameriških nasadih in opozarjal na glavne napake pri vinogradniških delih. V četrtek 11. februarja ob 9. uri bo razlagal kletarski nadzornik Belle pravilno napravo gnojnih jam in gnojišč. Zborovanje se vsakokrat vrši v župnišču. Eden govornikov bo razlagal tudi kmetijsko knjigovodstvo. Opozarjamo na ta poučni tečaj vse udeležence, zlasti Petrcane, da se ga udeležijo polnoštevilno.

Vodstvo podružnice.

Iz podružnic in krajnih društev.

= **Žalec.** Kmetijska podružnica v Žalcu je imela dne 6. januarja t. l. svoj občni zbor. Navzočih je bilo 70 kmetovavcev. Predsednik, drž. poslanec gospod Franc Roblek je v daljšem govoru očrtal težkoče ustanovitve nove podružnice in na kratko orisal njeno šestmesečno delovanje, spodbujajoč vse kmetovavce k trajnemu delu. Tajnik kmet. podružnice gosp. nadučitelj Slanc iz Petrovč se spominja v uvodu svojega poročila vseh onih mož, kakor drž. poslanca gosp. Robleka, gosp. župana Šivca, nadučitelja gosp. Petrička in kmeta gosp. Ocvirka, ki so sprožili misel o ustanovitvi podružnice. Gosp. Vinko Steiner, posestniški sin iz Gorice pa je storil pri osred. odboru kmet. družbe potrebne korake, da se je tozadevni prošnji ugodilo. V nadaljnjem govoru opozori na druge stanove, ki so si vsled organizacije in združenja priborili moč in veljavo in dosegli boljše gnotne stanje in je priporočal kmetom v posnemanje. Da si kmetje zboljšajo svoje gnotno stanje, se morajo dohodki zvišati, izdatki znižati. Prvo se doseže, ako se na enem in istem posestvu več in boljšega blaga z manjšimi stroški pridela kakor nekdanj, z boljšim obdelovanjem zemlje, z boljšim orodjem, z boljšim semenom, z boljšo plemeno živino, z eno besedo, z boljšo strokovno izobrazbo. Prvo in drugo se doseže združenjem. Kmetijske podružnice dobijo travniške brane, žitočistilnike, pluge i. t. d. za polovico cene. Škropilnice za vinograde in sadno drevje dobe navadno zastonj; plemenske bike in mrjasce za pol cene.

Semena od trav, detelje, umetni gnoj, otrobi in druge potrebščine skupno, se lahko naročijo kar pride veliko ceneje in se dobi boljše blago. Podružnice skrbe za strokovno izobrazbo kmetov s tem, da prirejajo potovalni učitelji razne učne tečaje in predavanja o različnih strokah poljedelstva. Podružnice prirejajo lahko večkrat male kmetijske razstave v svrhu ugodnejše prodaje krajevnih pridelkov. Podružnice kaj lahko uvedejo kmetijske preosnove ter pošiljajo peticije in resolucije na osrednji odbor, kateri jih primerno priporočane izročuje višjemu mestu ter po svojem vplivu mnogo doseže. Iz natančnega tajniškega poročila je razvidno krepko gibanje v podružnici. V tej kratki dobi so se vršile 3 odborove seje in je podružnica priredila 3 dobro obiskane shode in sicer v Veliki Pirešici, v Grižah in Gotovljah, kjer so se vršila poučna predavanja o važnih panogah kmetijstva. V Veliki Pirešici in v Gotovljah je predaval pot. učitelj gosp. Goričan o gnojenju zemljišč z umetnim gnojem. Demonstracija o rezi trt, katera je bila napovedana na dan 28. decembra 1908, se bo zaradi takratnega slabega uremena vršila pozneje. Najvažnejše prošnje kmet. podružnice na osrednji odbor kmetijske družbe v posredovanje so bile sledeče: 1. Da se dovoli prisilno klanje živine brezpogojno; 2. da se razdeli od vlade nakupljena klaja za žalski okoliš na podlagi podružniških poizvedb; 3. naj se pri razdeljevanju sena in slame ozira tudi na tiste posestnike, ki rede konje za obdelovanje polja; 4. da se odpiše davek v vseh od suše prizadetih krajih; 5. da se priredi poučni tečaj za pravilno izsuševanje travnikov. Podružnica je vabila kmetovavce k nakupu umetnega gnoja in prevzela posredovanje naročil. Za ude se je naročil tudi eden vagon otrobov za polovico cene. Podružnica je naročila 60 komadov „Kmetijsko knjigovodstvo“. Udnina za vsakega uda znaša na leto 3 K, učitelji plačajo 1 K. Udje dobivajo list „Gospodarski Glasnik“ za stonj. Koncem svojega poročila izraža tajnik željo, naj bi se od podružnice odvracala vsa politična in sporna vprašanja in da bi se pri podružnici sešli možje brez razlike političnega življenja v skupno delovanje za domače kmetijstvo. Današnji v vsakovrstnih stiskah se nahajajoči kmet bode našel v kmet. podružnicah pomoč in zavetje; prešinila ga bo samozavest in veselje do kmetovanja in tako bodo kmet. podružnice uspešno delovale sebi v korist, drugim pa v zgled. Iz blagajniškega poročila se posname, da je imela podružnica 268 K dohodkov in 267 K 07 v stroškov. Prebitek znaša torej 93 v. V svojem predavanju o živinoreji priporoča pot. učitelj gosp. Jelovšek iz Gradca murodoljsko govedo, graja prezgodnje spuščanje bikov in razmotriva vse nedostatke današnje živinoreje ter nasvetuje razne načine postopanja, da se zboljša živinoreja. V odbor so izvoljeni kakor lani sledeči gospodje Franc Roblek, drž. poslanec in veleposestnik v Žalcu kot predsednik, Karl Janič, veleposestnik v Žalcu kot blagajnik, Ernst Slanc, nadučitelj v Petrovčah kot tajnik; Jožef Žigan, veleposestnik v Žalcu; Martin Ocvirk, posestnik v Mali Pirešici, Miha Jošt, posestnik v Gotovljah; Martin Lednik,

posestnik v Pirešici; Franc Sedminek, posestnik v Podlogu, Tine Kranje, posestnik v Podgori; Jože Baliž, posestnik v Vrbju; Franc Kuder, posestnik v Petrovčah in Vinko Steiner, posestniški sin v Gorici kot odborniki. Namesto odstopivših dveh odbornikov sta izvoljena na novo gosp. Gužej Štefan, posestnik v Grižah in Razboršek Jernej, posestnik v Dobrišji vasi. Volilna doba odbora kmetijske podružnice traja 2 leti. Za delegate na občni zbor kmetijske družbe v Gradcu so izvoljeni gospodje Roblek, Slanc, Steiner. Razni predlogi se vzamejo na znanje in bo podružnica storila vse potrebne korake. Gosp. predsednik zaključil občni zbor po 3 urnem zborovanju z zahvalo vsem udeležencem in za zaupanje, izkazano z opetno izvolitvijo prejšnjega odbora, želeč podružnici in s tem kmetovalcem vsestranski napredek.

Ernst Slanc, tajnik.

— **Št. Jurij ob juž. žel.** Podružnica Št. Jurij ob juž. žel. je imela svoj III. redni občni zbor 10. januarja v dvorani gosp. Nendla v Št. Jurju. Udeležba je bila povoljna, žal, da niso radi slabega vremena vrli člani iz Dramelj prišli. Ker je bil podpredsednik zadržan, je vodil občni zbor predsednik jubilejne mlekarne in tajnik podružnice gospod Drogenig. Pozdravi navzoče, kakor tudi došlega gospoda potovalnega učitelja Jelovškega, nato preide k tajniškemu poročilu, iz katerega je posneti, da je imela podružnica 14 odborovih sej, 13 javnih predavateljskih zborovanj, 3 podučne pohode in čebelarski tečaj s teoretičnim in praktičnim podukom. Blagajniško poročilo je izkazalo 11.740 K 20 v podružničnega in 24.688 K 30 v prometa še le 10 mesecev poslujoče podružnične jubilejne mlekarne. Čisto premoženje podružnične jubilejne mlekarne 445 K 8 v. Poročilo se je vzelo z zadovoljstvom naznanje in se je dalo poročevalcu odpust in se mu je izrekla zahvala. Pri poročilu o delovanju podružnice se je v živih besedah spominjal gospod Drogenig v zadnjem letu umrlega ustanovitelja in načelnika naše podružnice, čegar uspešno delovanje za kmetijski napredek jesplošno znano. Navzoči so zaklicali preminulemu trikratno slavo. — Proračun podružnice kaže 640 K stroškov, ki najdejo pokritje v 800 K, ostali znesek prispeva podružnica k nakupu zemljišča za podružnično jubilejno mlekarno glasom sklepa tega občnega zbora. Odboru jubilejne mlekarne se naroči definitivno kupiti pripravno zemljišče za zgradbo „Jubilejne mlekarne“, dati izdelati proračune in stavbeni načrt po navodilu gospoda potovalnega učitelja Jelovškega kakor tudi oddati stavbo, o čemer se še naj podružnični in mlekarski odbor posvetuje, ko bodo na razpolago proračuni in načrti. Za preglednika računov sta izvoljena gospoda Ivan Ferleš in Anton Sivka. Razvila se je pri vseh točkah živahna debata in večkrat je razjasnoval in odgovarjal na vprašanje članov gospod potovalni učitelj Jelovšek. Podučno predavanje gospoda Jelovškega je bilo zelo zanimivo in lahko umljivo. Posebno je povdarjal vzajemnost pri naših podjetjih in naj se

gleda pred vsem na to, da se bode do brota mleka povzdignila, potem bo sama ob sebi prišla tudi boljša cena. Pozival je vse člane, naj to podjetje vsak po svoji moči podpira in naj kmetje prispevajo k tej skrbi vsak po svoji moči les in druge stavbene potrebščine kar se jim bode potem vpisalo kot delež na podjetju; na ta način se bo dalo ceneje staviti. Podružnica je izvolila za delegata h glavni skupščini, ki se vrši 17. in 18. marca v Gradcu, naslednje gospode: Jožef Drogenig, Mihael Čatar, Anton Uršič, Josef Culek in Andrej Oset. Za glavno skupščino so bili predlagani in sprejeti ti-le predlogi gospoda Drogeniga: 1. Osrednji odbor se prosi, naj vpliva na postavodajnih mestih na to, da se v slučajih prirodnih nezdod kakor povodenj, toče, mraza i. t. d. ne prirejajo dragi pohodi ali komisijoni, ki navadno stanejo veliki del male, za te nezdode dovoljene podpore, zraven še pa obremenijo že itak oškodovane občine; tembolj naj se v svrhu poizvedovanja o visokostih škode vprašujejo občine, podružnice c. kr. kmetijskih družb in kmetijska društva, ki prav dobro poznajo prizadeto škodo ter se naj na podlagi teh poizvedeb odpiše v oškodovanih krajih, na prizadetih kulturah oškodovanim posestnikom odpiše jednakomerno zemljiški davek. 2. Naj se sklene, da se za podružnice naročajo zmiraj najboljši in najmočnejši sistemi raznega orodja, ter se naj ne gleda iz krive štedljivosti na ceneje in malovredne. 3. Naj se v organih kmetijske družbe „Landwirtschaftliche Mitteilungen“ in „Gospodarski Glasnik“ uvede stalna rubrika „Mala Oznanila“, v katerem predalu se naj dovoljuje članom vsakoletno dvakratno brezplačno inseriranje raznih kmetijskih pridelkov, istotako naj se podružnicam dovoljujejo taki skupni inserati, določeni po številu članov podružnice. Ta uvedba bo vzbudila gotovo veliko zanimanja. 4. Naj se v glasilih kmetijske družbe objavljajo vsi sejmi; v to svrhu se naj pozovejo občine, ki prirejajo sejme, da naznanijo kmetijski družbi vse stare in tudi nove sejme. — Mesto odstopivšega blagajnika se je izvolil za blagajnika soglasno gospod nadučitelj Anton Sivka. — Z velikim zanimanjem so zasledovali udeleženci izvajanja nad tri ure trajajočega občnega zbora. Ob 1/2 6. uri je zahvalil gospod Drogenig gospodu Jelovšku v imenu odbora in vseh navzočih za njegov trud za podružnico ter prosil še nadaljne naklonjenosti. Pozival je navzoče naj si ohranijo te koristne nauke v spomin ter se tudi zanaprej pridno udeležujejo podružničnih zborovanj ter se je zahvalil za veliko udeležbo in za vstrajnost ter zaključil ta velepomemben občni zbor.

Št. Ilj v Slov. gor. 20. januarja 1909. Oni p. n. člani, ki doneska 3 K za tekoče leto še niso plačali, so prošeni, naj ga vplačajo ali pri poverjenikih podružnice po različnih farah, ali pa ga vpošljejo naravnost podružničnemu blagajniku Janezu Baumannu v Št. Ilju.

Janez Baumann, Ropert Repnik,
blagajnik. načelnik.

ZADRUGA.

Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.
 Gradec, Franzensplatz št. 2.

I.

Statistični podatki o rajfajznovkah v letu 1907.

Kakor druga leta, so tudi letos ravnokar izšli „Statistični podatki o rajfajznovkah na Štajerskem, ki so podvržene reviziji deželnega odbora ali zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, po stanju koncem leta 1907“ in so se doposlali uradom, našim članicam in drugim zanimanim korporacijam.

Z ozirom na dragocene podatke, ki se najdejo v njih in ki govore zelo jasno o razvoju rajfajznovk na Štajerskem, in z ozirom na zanimanje, ki ga bode promet posameznih posojilnic dosegel pri raznih članicah, bomo prinesli v prihodnji številki našega lista podrobno in pregledno oceno teh statističnih podatkov.

II.

Stanje članov zveze gospodarskih zadrug koncem leta 1908.

(Nadaljevanje.)

Prenos . . . 270

B. Gospodarske zadrug:

- I. Skladiščna zadruga . . . 1
 Gospodarska skladiščna zadruga v Račah.
- II. Hmeljarska skladiščna zadruga . . . 1
 Prva štajerska hmeljarska skladiščna zadruga v Žalcu.
- III. Mlekarske zadrug . . . 5
  1. Mlekarska zadruga v Hočah.
  2. Prva štajerska mlekarska zadruga v Gradcu.
  3. Mlekarska zadruga Turniščah.
  4. Štajerska mlekarska zadruga v Hinterbergu pri Knoppnu pri Osojah (Gor. Štaj.).
  5. Prva gornještajerska prodajna zadruga za čajno presno maslo v Trofajah.
- IV. Sirarske zadrug . . . 3
  1. Sirarska zadruga v Gröbmingu.
  2. Sirarska zadruga pri Sv. Štefanu nad Ljubnim (Gor. Štaj.).
  3. Sirarska zadruga pri Sv. Juriju nad Judenburgom.
- V. Kletarske zadrug . . . 4
  1. Kletarska zadruga v Št. Ilju v Slov. gor.
  2. Kletarska zadruga v Mariboru.
  3. Kletarska zadruga na Ptuju.
  4. Kletarsko društvo v Ormožu.

Prenos . . . 14 270

Prenos . . . 14 270

- VI. Bikorejska zadruga . 1
 Bikorejska zadruga v Donnersbachau.
- VII. Živinorejske zadrug . 25
  1. Pincgavska živinorejska zadruga v Muravu.
  2. Murodolska živinorejska zadruga v Judenburgu.
  3. Murodolska živinorejska zadruga v Knittelfeldu.
  4. Murodolska živinorejska zadruga v Kindbergu.
  5. Murodolska živinorejska zadruga v Admontu.
  6. Murodolska živinorejska zadruga v Ljubnem (G. Št.).
  7. Murodolska živinorejska zadruga v Langenwangu.
  8. Murodolska živinorejska zadruga v Oberzeiring.
  9. Murodolska živinorejska zadruga v Aflencu.
  10. Murodolska živinorejska zadruga v Marijinem Celju.
  11. Murodolska živinorejska zadruga v Mauternu.
  12. Murodolska živinorejska zadruga v Brucku ob Muri.
  13. Murodolska živinorejska zadruga v Obdahu.
  14. Murodolska živinorejska zadruga v Triebnu.
  15. Murodolska živinorejska zadruga v Mooslandlu.
  16. Marijadvorska živinorejska zadruga v Neumarktu.
  17. Marijadvorska živinorejska zadruga v Št. Ilju nad Muravo.
  18. Pincgavska živinorejska zadruga v Gröbmingu.
  19. Pincgavska živinorejska zadruga v Irdningu.
  20. Pincgavska živinorejska zadruga v Schladmingu.
  21. Živinorejska zadruga v Mitterndorfu.
  22. Živinorejska zadruga v Oberwölzu.
  23. Zadruga za rejo noriških konj v Ljubnem (G. Št.).
  24. Konjerejska zadruga v Poljskavi.
  25. Prva avstrijska zadruga za rejo dirkačev v Ljutomeru.
- VIII. Gospodarske nakupovalne in prodajalne zadrug . . . 7
  1. Prva savinjska agrarna zadruga v Braslovčah.

Prenos . . . 47 270

Prenos . . . 47 270

2. Kmetijska podružnica na Cvenu.
3. Kmetijska podružnica v Žalcu.
4. Kmetijska podružnica v Središču.
5. Kmetijska podružnica v Križevcih.
6. Kmetijsko društvo za okraj Ptujška okolica.
7. Zadruga za vnovčevanje kmetijskih pridelkov v Gradcu.
- IX. Zadruga za vnovčevanje sadja . . . 1
  - I. štajerska zadruga za vnovčevanje sadja v Mariboru.
- X. Semenorejska zadruga 1
  - I. štajerska zadruga za rejo travinega in deteljinega semena v Eisbachu.
- XI. Trsničarske zadrug . 4
  1. I. štajerska trsničarska zadruga pri Sv. Lovrencu v Slov. gor.
  2. Trsničarska zadruga pri Sv. Bolfenku pri Središču.
  3. Trsničarska zadruga v Žetalah pri Rogatcu.
  4. Trsničarska zadruga v Ljutomeru.

C. Gospodarska društva.

- I. Sadje- in vinorejska društva . . . 2
  1. štajersko sadjerejsko društvo v Gradcu.
  2. sadje- in vinorejsko društvo v Ernovžu.
- II. Kletarsko društvo . . 1
 Vinorejsko društvo v Radgoni.
- III. Mlekarska društva . . 1
 I. štajersko društvo za kontrolo mleka v Mariboru.
- IV. Druga društva . . . 3
  1. Gospodarski kazino v Vel. Hartmannsdorfu.
  2. Gospodarsko društvo v Ptuju.
  3. Gospodarsko društvo v Radvanji.

D. Osrednja društva.

- I. C. kr. kmetijska družba za Štajersko . . . 1
  - II. Posojilnica kmečka za Srednje in Gornje Štajersko . . . 1
  - III. Zveza murodolskih živinorejskih zadrug pri Sv. Mihaelu nad Ljubnim . . . 1
  - IV. Štajerska agrarna banka v Gradcu . . . 1 4
- Torej znaša skupno število vseh pri zvezi včlanjenih društev 334

III.

Poročila glede blagovnega prometa zveze.

1.

Štv. 1160.

P. n.

Zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem se je oddalo z odlokom c. kr. poljedelskega ministrstva z dne 26. decembra 1908, št. 50.111/1699, 641 meterskih stotov čistih eraričnih žitnih otrobov od Gradca, 1442 meterskih stotov čistih eraričnih žitnih otrobov od Maribora in 291 čistih eraričnih pšeničnih otrobov od Maribora za leto 1909. in naročilo se ji je, da jih mora prodajati pred vsem kmetovavcem, ki trpijo vsled pomanjkanja krme škodo pri živini.

Te otrobe bo delila zveza posameznim naročnikom potom c. kr. namestnije.

Naročila se morajo torej poslati potom pristojnih občin c. kr. okrajnim glavarstvom ali pa naravnost.

Podrobnejše se izve iz razglasa visoke c. kr. namestnije, ki ga je poslala vsem c. kr. okrajnim glavarstvom, interesente bo o vsem poučila zveza s posebno okrožnico.

Kakor posnemamo iz dopisa c. kr. poljedelskega ministrstva, se gorenje množine ne bodo oddale vse naenkrat, ampak v mesečnih obrokih; od Gradca se bo oddalo od februarja do junija 1909 105 meterskih stotov, od Maribora pa od februarja do junija 454.7 meterskih centov.

Cena bo znašala za meterski cent čistih otrobov od skladišča v Gradcu ali v Mariboru polovico cene v zaznamku dunajske borze od prve sobote vsakega meseca; če je več cen zaznamovanih, se izračuna povprečna vrednost.

Če za tisti dan ni zaznamovana cena, se določi cena na podlagi zadnjega znaneega zaznamka.

Te prodajne cene bo c. in kr. intendantca 3. voja vsak mesec posebe naznanila.

Za določevanje cene otrob pride v vpoštev samo mesec oddaje, ne pa čas, ko so se naredili.

Določena cena velja potem do prihodnjega meseca. Cena se razume sama po sebi brez vreče in drugih stroškov. Torej se mora k vsakokratni ceni za otrobe še prišteti:

- a) stroški za vreče po 100 kg;
- b) stroški za vlaganje, nakladanje, ležanje in privažanje k postaji;
- c) vožnina od oddajne do končne postaje;
- d) stroški za odvažanje in vlaganje v skladišču;
- e) režijski donesek zvezi.

Jamstvo za določeni rok oddaje se ne more prevzeti, ker vojaška uprava večkrat mlenje preloži ali odgodi in ker zveza zaradi tega ne more imeti vedno dovolj otrobov na razpolago.

Torej se mora vsak prejemnik zavzeti, da prevzame otrobe na vsak način tudi pozneje za takratno ceno in druge stroške.

Z železnico se otrobi določijo le tedaj, če se vzame najmanj 5 meterskih stotov. Če prejemniki ne odzamejo svojih otrobov do določenega dne, jih c. in kr. vojaška preskrbovališča lahko brez vsake napovedi drugje prodajo za navadno tržno ceno.

Naznanjamo to vsem našim članom da se bodo vedeli po tem ravnati.

Vabimo p. n. okrajne zastope in občine, kakor tudi cenjene družbine ude, da inserirajo v „Gospodarskem Glasniku“. Cena je nizka. Ako se večkrat inserira in večji inserati, damo primeren popust. Naročila se naj blagovoljivo vposlati naravnost družbini pisarni.

Izjava.

Svarilo, pribčeno v št. 2. „Gospodarskega Glasnika“ z dne 16. januarja t. l., lahko zadene tudi iz Ljubljane došlo plombirano deteljno blago. Iz tega vzroka se čuti podpisano ravnateljstvo obvezano izjaviti, da plombira kmetijsko-kemijsko preskušališče za Kranjsko v Ljubljani kot pregledna postaja za semena samo deteljna semena, katerih povprečni vzorec so se pri preiskovanju izkazali kot prosti predenice in ameriškega semena. Ameriške rdeče detelje in lucerne, kakor sploh detelje, kiso na sumu, da so pomešane z ameriškim semenom, kmetijsko-kemijsko preskušališče za Kranjsko v Ljubljani ne plombira.

Svarilo se more torej nanašati edino na neplombirano blago.

V Ljubljani, dne 21. januarja 1909.

Za ravnateljstvo kmetijsko-kemijskega preskušališča za Kranjsko v Ljubljani:
ing. chem. J. Turk l. r.

Vposlano.

Superfosfat, najboljši in najizdatnejši fosforski gnojilo. Če se rabijo fosforova gnojila, je posebno pri spomladnih setvinah, katerih vegetacijska doba je razmeroma precej kratka, neobhodno potrebno, če se hočejo doseči zaželjeni uspehi, da najde rastlina fosforjevo kislino v lahko razkrojljivi zvezi in dovoljni množini v zemlji. Temu pogoju ustreza edinole superfosfat, čegar fosforjevo kislino se lahko raztopi že v deževnici, ki ga torej lahko in primerno v vodi razdeli. Superfosfat učinkuje torej hitro in izdatno, dočim postane v vodi neraztopljiva fosforjeva kislina šele po vplivu pozemeljskih humusovih kislin za rastlino dostopna, kar pa se godi zelo počasi in

le deloma, tako da velik del take fosforjeve kisline sploh ne pride v spoštev. Iz tega vzroka se za spomladne setve priporoča edinole superfosfat, ki se lahko kmalu porabi, ko je bil raztrošen. Pri spomladnem gnojenju je superfosfat neobhodno potreben in se ne da nadomestiti z nobenim drugim fosforjevim gnojilom.

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica		Rž	Ječmen	Oves	Koruzna	Proso
		K v	K v					
Celje ...	50	1200	1150	950	9	850	950	
Ormož ...	50	12	1150	10	950	850	8	
Gradec ...	50	1150	1125	875	1017	925	825	
Ljubno ...	50	1450	1050	950	975	9		
Maribor ...	50	1150	10	9	950	925	9	
Ptuj ...	50	1250	11	10	11	850	850	
Inomost ...	50	1405	1158		1030			
Celovec ...	50	12	1015		9	890		
Ljubljana ...	50	1250	950	9	950	850		
Pešt ...	50	1324	975	752	835	760		
Solnograd ...	50	12	990	9	880	10		
Dunaj ...	50	1278	1041	872	849	921		
Linc ...	50							

Mesto	Kil	Ajda	Bob	Seno sladko	Seno kislno	Ržena slama	Ježna slama
Celje ...	50	1050	11	450	350	3	250
Ormož ...	50	10	10	7	650	3	280
Gradec ...	50	1150					
Ljubno ...	50		13	6	5	5	675
Maribor ...	50	850	11	6		4	350
Ptuj ...	50	950	1050	7	6	450	350

Graško tržno poročilo.

Sejmskrmo in slamo od 11. januarja do 17. januarja 1909. Pripeljalo se je 39 vozov s 326 meterskimi stoti sena in 20 vozov s 168 meterskimi stoti slame; in je bilo boljše obiskano ko pretečni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kislno od K 9.80 do K 13.40, sladko od K 10.— do K 14.—; ržena slama od K 8.50 do K 10.—; pšenična slama od K 8.30 do K 9.80, ječmena slama od K —.— do K —.—; ovsena slama od K —.— do K —.—; ježna slama od K —.— do K —.—.

Sejmzrogato živino dne 21. januarja 1909. Prignalo se je 450 volov, 120 bikov, 500 krav. 110 živih telet, pripeljalo se je — mrtvih telet, — svinj, — drobnic in — konj.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: — volov 5 bikov, 10 krav, — telet; na Gornje Štajersko 70 volov, 10 bikov, 40 krav, — telet; Predarlberško: 70 volov, 24 bikov, 36 krav, — telet; v Nemčijo: 8 volov, — bikov, — krav, — telet; v Švico: 90 volov, — bikov, 26 krav, — telet; Solnograd: — volov, — bikov, — krav, — telet; na Ogrsko: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Trst: 2 volov, — bikov, 120 krav, — telet; na Češko: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Moravsko: — volov, — bikov, — krav, — telet; na Laško: 20 volov, — bikov, 64 krav, — telet.

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže: klavni voli, tolsti od K 74.— do K 84.— (izjemoma K 88.—), poltolsti od K 64.— do K 72.—, suhi od K 54.— do K 62.—; voli za pitanje od K 56.— do K 64.—; klavne krave, tolste od K 54.— do K 64.—, poltolste od K 38.— do K 52.—, suhe od K 22.— do K 32.—; biki od K 56.— do K 68.—; dojne krave do 4. teleta od K 52.—, do K 60.—, čez 4. tele od K 44.— do K 50.—; breje od K 46.— do K 52.—; mlada živina od K 60.— do K 70.—. Za 1 kilogram mrtve teže: telet do K —.— do —.—; svinje od K —.— do K —.—; pitanske svinje od K —.— do K —.—.

Sejm klavne živine dne 22. januarja 1909. Zaklana živina: 798 telet, 2744 svinj, 28 komadov drobnice.

Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K —.96 do K 1.08; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.10 do K 1.20; nemške mesne svinje od K 1.24 do K 1.28; nemške pitanske svinje od K 1.08 do K 1.14; ogrske pitanske svinje Ia od K 1.20 do K 1.26; ogrske pitanske svinje IIa od K 1.06 do K 1.14; mesne svinje od K 1.04 do K 1.24, bosnjaške pitanske svinje, debele, od

K 1.— do K 1.04; bosnjaške pitanske svinje, suhe od K -.86 do K -.98; ovce od K -.70 do K -.80; kozlički in jagnjeta od K -.— do K -.—. Cene gredo nazaj.

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme

Dne 8. februarja v Dobrovi**, pošta Celje; v Radgoni**; v Lipnici.

Dne 9. februarja v Konjicah**; v Ljutomeru*; v Ormožu (svinjski sejem); v Rogatcu (sejem z veliko živino); na Pilštajnu**, okr. Kozje.

Dne 10. februarja v Groß-Kleinu (sejem z mlado živino), okr. Lipnica; v Št. Jurju ob

juž. žel.**; okr. Celje; na Ptuj (sejem s ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje; v Mariboru*.

Dne 11. februarja na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Gradcu*.

Dne 12. februarja na Gomilici**, okr. Lipnica.

Dne 13. februarja v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 15. februarja v Račah*, okr. Maribor; v Žalcu**, okr. Celje; na Ponikvi**, okr. Šmarje pri Jelšah; v Sevnici**, v Brežicah**; v Arvežu (sejem z drobnico).

Dne 16. februarja v Radgoni*; z Ormožu (svinjski sejem); v Podplatu**, okr. Rogatec.

Dne 17. februarja na Ptuj (sejem s ščetinarji, govedom in konji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje.

Dne 18. februarja na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Gradcu*; v Šoštanju**.

Dne 19. februarja v Pišecah**, okr. Brežice; na Gornji Poljskavi**, okr. Slovenska Bistrica.

Dne 20. februarja v Brežicah (svinjski sejem).

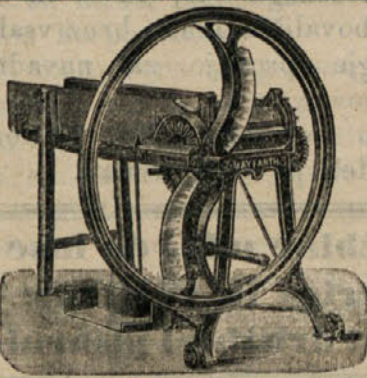
Dne 22. februarja v Teharjih**, okr. Celje; v Braslovčah**, okr. Vrnsko; pri Sv. Filipu-Verače**, okr. Kozje; v Vidmu*, okr. Brežice.

Dne 23. februarja v Ljutomeru*; v Ormožu (svinjski sejem); v Rogatcu (sejem z veliko živino).

Dne 24. februarja v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje; v Arvežu**; v Mariboru*; pri Sv. Dubu-Loče**, okr. Konjice; v Laškem**; v Slovenski Bistrici**; v Rogatcu**; na Ptuj (sejem s konji, govedom in ščetinarji); v Kozjem**.

Oznanila „Gospodarskega Glasnika“ za Štajersko.

Stroje za pripravljanje krme

rezi, rezanje repe, mline za debelo moko, parnice za krmo, kotljaste peči, sesalke za gnojnico

izdelujejo in pošiljajo v najnovejših in priznanih izdelkih

Ph. Mayfarth & Co.
tvornice za gospodarske stroje, livarne in parne kovačnice

Dunaj, II. Taborstrasse 71.

Ceniki brezplačno in poštnine prosto. Iščejo zastopnikov in preprodajavcev. 398—6

Strihnin

zanesljivo učinkujoč, razpošilja za zatiranje roparic

Julij Bittner
c. in kr. dvorni dobavnik

lekarnar, Reichenau na Nižje Avstrijskem.

Prošnje za strup dragevolje poskrbi, če se naznanil zahtevana količina.

Zelo priporočljiva vaba za lisice, s katero se namažejo izpostavljeni grilji, tuba za 1 krono.

O učinku tega strupa nam pišejo:

Dornbirn, 17. febr. 1908.

S poslanim strihninom sem zelo zadovoljen. Na deset griljov, zavrtih v gamzov loj, sem dobil 10 lisic.

Gloeker, nadzornik lova.

Proseč, 17. januarja 1908.

Od Vas poslan strihnin in vaba sta se izvrstno obnesla. Zastrupil sem ž njima dve beli in eno žlahtno kuno.

Ruci Fibich, 48a—2

upravitelj pri knezih Turjačanih.

Pristno in rodovito Eckendorfsko burgundsko seme

10 kg za 12 K in 1 kg 1 K 40 v, dalje

seme štajerske rdeče detelje

zajamčeno brez predenice, potrjeno in plombirano od tukajšnje semenske kontrolne postaje, 100 kg za 156 K ali 10 kg za 16 K 50 v, dokler je kaj zaloge, nadalje travine mešanice za trajne travnike, sestavljene samo od najboljšega čistega travinega semena, 100 kg za 130 K in 1 kg za 1 K 40 v, čisto seme trav vseh vrst (zahtevajte cenik, ki ga dobite zastoj in poštnine prosto), kupuje vsak kmetovavec najbolje pri

Karlu Prantstraller, trgovina s semenjem

in največja izvozna trgovina štaj. rdeče detelje

Gradec, Klosterwiesgasse 2.

Priporočam izvrsten lim za gosenice, nespremenljiv v zraku, ne kapljajoč, ki ne dela razpok in se je obnesel v vseh logarstvih, 1 kg 1 K, v sodih po 25 do 100 kg pa 1 K 40 v. 30a—6

Cepike

Ia kvalitete vseh običajnih trsnih vrst na navadnih podlagah imajo na prodaj: I. štajerska trsničarska zadruga, pošta Juršinci pri Ptuj, trsničarska zadruga pri Sv. Bolfenu pri Središču, trsničarska zadruga v Ljutomeru, trsničarska zadruga v Žetalah pri Rogatcu. Ceniki se na zahtevo pošljejo brezplačno. 862a—12

Oznanila

v „Gospodarskem Glasniku“ dosežejo pri veliki izdaji največjo razširjatev.

Subvencijski merjasci.

Naši cenjeni člani bodo dobili po možnosti in sredstvih, ki so na razpolago, subvencijske merjasec le tedaj, če nam bodo vposlali pravilno izpolnjene reverze s 30 K za vsakega merjasca potom podružnic najpozneje do 15. marca.

Praviloma se lahko na enem kraju nastavi le en merjasec; če se jih rabi več, mora načelstvo podružnice to potrditi.

V Gradcu, 1. januarja 1909. 17—W

Od osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem.

Rusko laneno seme,

naravnost naročeno, je prišlo. Naročila štajerskih kmetovavcev po znižani ceni 30 v za kg z zavojem, sprejema pisarna kmetijske družbe v Gradcu, Stempfergasse 2/II, če se zajedno nakaže znesek. Odda pa se vedno le več pošiljatev skupaj, torej ne z obratno pošto.

Če se rabi manj ko 5 kg, naj še kdo drugi poleg naroči.

Prosi se za natančen naslov in označbo pošte, oziroma železniške postaje.

V Gradcu, 1. januarja 1909. 16—W

Od osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem.

Dendrin

(v vodi takoj raztopljev drevesni karbolinij)
v zimi 1908 sijajni uspehi!

Cenike, priznanja, vzorce pošilja brezplačno:

Carbolineum - Fabrik R. Avenarius
Amstetten (Nižje Avstrijsko.)

Osredni biró:
DUNAJ, III, Bechardgasse 14.

Močna kava ne škoduje

tudi ne nervoznim, protinastim, bolnim na srcu in ledvicah, slabokrvnim, bledikastim i. t. d., če vzamejo namestu navadne kave od zdravniških avtoritet po dolgotrajnih poskusih toplo priporočeno kofeina prosto kavo HAG bremenske akelijске družbe za trgovino s kavo. Jamčimo za to, da ima isti duh in vsaj tako dober okus kakor druga kava za isto ceno, a je brez vsake neprijetne ali celo škodljive posledice. Vprašajte zdravnika ali sami poskusite! Pazite na varstveno znamko „rešilni pas“!

Dobi se v vseh boljših trgovinah, eventualno pa se obrnite na generalno zastopstvo za Gradec in Štajersko. 302a—6

Ignaz Trojan, Gradec

„Österreichisch - ungarisches Bankgebäude“

Schmiedgasse 35.

Pristen žolt čebelni vosek

kupuje vsake kakovosti po najvišji ceni 68—2

Ernst Skursky, Gradec
Bürgergasse št. 5.

Gozdne rastline

zelo lepe, več milijonov vseh vrst, ponuja c. kr. logarski mojster Rud. Hacker v Kraljevem Gradcu iz lastnih logarskih drevesnic in sicer smreke, bore i. t. d. Zavoj v mah brezplačno, jerbasi za lastno ceno. Zahtevajte cenik, ki obsega tudi jasno navodilo za nestrokovnjake. Gozdne rastline gredo kot brzo blago za tovarno ceno. 58—2

Superfosfate

rudninske in živalske, izvrstno, zanesljivo in ceno fosforjevo gnojilo za vsako zemljo.

Vsebinska strogo zajamčena.

Zajamčen hiter učinek, največji pridelek.

Neobhodno potrebno za spomladno setev.

Nadalje

amonijakove, kalijeve in so-
litarske superfosfate

pošiljajo vse 33a—12

tvornice za umetna gnojila, trgovci, kmetijske podružnice in društva.

Pisarna: Praga, Na Prikopech 17.